

ONZE NIEUWSTE AANWINSTEN

Jaarlijks verwerft het MIAT nieuwe collectiestukken. We stellen u graag enkele van onze laatste aanwinsten voor.

Nipper, de bekendste hond ter wereld?

Nu de Britse winkelketen HMV of His Master's Voice op de rand van het faillissement balanceert, dreigt er meer te verdwijnen dan de legendarische platenmaatschappij alleen.¹ Ook Nipper, de hond die sinds jaar en dag hun logo siert, loopt gevaar om in de vergetelheid terecht te komen.

Aan het einde van de negentiende eeuw stierf de eigenaar van Nipper. Het was zijn broer, de Engelse schilder Francis Barraud, die het beestje vervolgens onder zijn hoede nam. Een aantal jaar na de dood van de hond besluit Barraud hem te vereeuwigen op doek. Het resultaat toont Nipper die geconcentreerd naar een fonograaf zit te luisteren, op zoek naar de oorsprong van de stem die uit de machine komt. Barraud geeft het tafereel dan ook de passende naam 'His Master's Voice'. Na een vruchteloze poging tot artistieke doorbraak probeert Barraud het schilderij te verkopen aan de Edison-Bell Recording Company. De producent van fonografen wijst zijn voorstel echter af. In 1899 heeft hij eindelijk succes. The Gramophone Company wil het schilderij kopen op voorwaarde dat de fonograaf overschilderd wordt met een grammofoon.² Het bedrijf gebruikt het tafereel vervolgens op hun promotiemateriaal en platen. Daarna gaat het snel. Het schilderij wordt ook in Amerika geïntroduceerd en wordt daar gebruikt als logo van de Victor Talking Machine Company.³ Daar blijft het echter niet bij, naast kopieën van het originele schilderij verschijnen er allerlei Nipper gadgets op de markt.⁴ Het gipsen beeldje in onze collectie is hier het bewijs van.

Philips 2007

De Philips 2007 schaaluidspreker kwam voor het eerst op de markt in 1928, naar een ontwerp van de Nederlandse ingenieur Louis Christiaan Kalff. De luidspreker is een opvallende creatie in de stijl van de Nieuwe Zakelijkheid. Vanwege zijn opmerkelijke platte en ronde design wordt de 2007 ook wel 'Pannenkoek' genoemd.⁵ In andere landen zijn de bijnamen 'Flying Saucer' en 'Bratpfanne' gebruikelijker.⁶ De 2007 werd uitgebracht in verschillende kleuren. Bovendien is elk stuk enig in zijn soort doordat de grondstoffen telkens op een willekeurige manier gemengd worden. Het gevlamde effect ontstaat door messing toe te voegen aan het mengsel.^{7,8}

De elektromagnetische luidspreker met metalen voet is voorzien van een schakelaar met drie standen om de impedantie te regelen.⁹ De pannenkoek is vervaardigd uit Philite, wat eigenlijk hetzelfde is als bakeliet. Omdat bakeliet een beschermd handelsmerk is, mag Philips de term niet gebruiken. Daarom kwam het op de proppen met een alternatief.¹⁰

De pannenkoek kostte bij zijn lancering 52,50 gulden.¹¹ Omgerekend komt dit neer op ongeveer 24 euro, een erg aanzienlijke som in die tijd.¹²

Beknopte geschiedenis van de koelkast

De mens heeft niet altijd het gemak van de koelkast gekend. Voor de intrede van kunstmatige koeltechnieken maakten onze voorouders gebruik van natuurijds om hun levensmiddelen vers te houden. Dit koelproces berust op het volgende principe. Wanneer een voorwerp met een hogere temperatuur bij ijs wordt gelegd, zal het ijs smelten doordat het warmte opneemt. Tegelijkertijd vindt er een temperatuurverlaging plaats bij het object.¹³ Levensmiddelen zoals vlees en groenten kunnen op die manier langer bewaard worden.

Sinds eeuwen worden sneeuw en ijs in de winter geoogst en opgeslagen in ijskelders om tijdens warmere periodes koelte te kunnen bieden. In de tweede helft van de 19de eeuw ontwerpt de Fransman Charles Tellier de eerste koelinstallatie die gebruik maakt van artificiële koeltechnieken.¹⁴ Daarna volgen de ontwikkelingen elkaar op, wat uiteindelijk na de Tweede Wereldoorlog resulteert in de introductie van de koelkast op grote schaal.¹⁵

Een van onze nieuwste aanwinsten is een ijskast van rond 1900, die gebruik maakt van koeling door ijs om de levensduur van voedingsmiddelen te verlengen. Het gaat om een houten kastje dat aan de binnenkant bekleed is met gegalvaniseerd metaal. De ijskast heeft drie schappen waarop levensmiddelen bewaard kunnen worden. Aan de bovenzijde van de kast bevindt zich een opening die bestemd is voor de opslag van blokken ijs en afgesloten kan worden met een deksel. De werking is gelijkaardig aan het voorgenoemde principe van de ijskelder. Het ijs onttrekt warmte aan de voedingswaren, waardoor deze gekoeld worden en minder snel bederven.¹⁶

¹ "British music retailer HMV entering bankruptcy," laatst geraadpleegd op 11 april 2013, http://www.thestar.com/entertainment/music/2013/01/14/british_music_retailer_hmv_entering_bankruptcy.html.

² "Nipper – His Master's Voice," laatst geraadpleegd op 11 april 2013, <http://www.londondogforum.co.uk/nipper-his-masters-voice-c294.html>.

³ "the nipper saga," laatst geraadpleegd op 11 april 2013, <http://www.designboom.com/history/nipper.html>.

⁴ "Nipper – His Master's Voice."

⁵ "Philips luidspreker No. 2007," laatst geraadpleegd op 11 april 2013, http://www.hupse.eu/radio/frameset.htm?philips_2007.htm&ContentFrame

⁶ "The Philips Gallery," laatst geraadpleegd op 11 april 2013, <http://www.tsf36.fr/ephilips.htm>.

⁷ "Philips luidspreker No. 2007."

⁸ "The Philips Gallery."

⁹ "Philips luidspreker No. 2007."

¹⁰ "Philips historische producten," laatst geraadpleegd op 15 april 2013, <http://www.philipsmuseum eindhoven.nl/phe/products/philite1.html>.

¹¹ "Philips luidspreker No. 2007."

¹² "Club interbellum – Prijzen van vroeger," laatst geraadpleegd op 15 april 2013, <http://www.clubinterbellum.net/forum/viewtopic.php?t=156&sid=cb19cec68bea6e2f7c2dec2b3ace64ec>.

¹³ A.W. Reinink en J.G. Vermeulen, *Ijskelders, Koeltechnieken van weleer* (Nieuwkoop: uitgeverij Heuff, 1981), 8-20.

¹⁴ "Nederlands Bakkerijmuseum – Persoonlijkheden uit de ijswereld," laatst geraadpleegd op 15 april 2013, <http://www.bakkerijmuseum.nl/kalwiblo/index.php?t=8&h=94&s=433>.

¹⁵ "Het ontstaan van de koelkast," laatst geraadpleegd op 15 april 2013, <http://www.degrotekeukengids.be/nl/elektro-koelkasten-geschiedenis.php>.

¹⁶ Reinink en Vermeulen, *Ijskelders*, 8-20.